

БИБЛИЈА

СТАРИ ЗАВЈЕТ

превео Ђуро Даничић

НОВИ ЗАВЈЕТ

превео Вук Стефановић Караџић

**Главни и одговорни уредник
Мико Јермијевић**

БИБЛИЈА

Илустрације

ГИСТАВ ДОРЕ

ГИСТАВ ДОРЕ

илустраиџор нестиварних свейџова

Генијални графичар, несхваћени сликар, омражен међу критичарима. Биографи Дореа описују као човека са толико смисла за уметност, да *зли језици* нису имали шта да му замере – осим превеликог талента. Његове илустрације кресе неке од најлепших дела књижевности, а његове ванвременске графике су и данас пример савршеног споја технике и маште. Неуморно је сликао, и за собом оставио преко десет хиљада цртежа, илустровао преко сто књига, а увођењем нових техника означио прекретницу у примењеној графици. Иако за живота никада није био у потпуности признат од стране стручне јавности, данас је пресуда једногласна – Доре је један од највећих илустратора свих времена.

Рођен у Стразбуру у Француској 1832, још као дете показао је таленат и склоност ка уметности. Цртао је са четири године, а са дванаест већ је правио свој литографски камен (техника која је и тада била примењивана у графици), помоћу кога су настале и прве илустрације. Са петнаест година је почео да зарађује од свог талента, па му је тако први посао био да црта карикатуре за један париски хумористички часопис. Убрзо је постао препознатљив у јавности као *дејџе јеније*. Само годину дана после првог продатог цртежа бива и најплаћенији илустратор у Француској.

Иако је почео са карикатурама, уследиле су илустрације познатих књижевних класика. Инспирацију је налазио у писању Вилијама Шекспира, Александра Диме, Чарлса Дикенса, а посебну фасцинацију је гајио према делима Данте Алигијерија. Тако је одлучио да илуструје Божанствену комедију о сопственом трошку, што је доживело велики финансијски успех и Дореу донело славу и признање и ван Француске. Његове графике Дантеовог ремек-дела су прожете мистеријом и утварним сценама које су у

савршеном сагласју са волшебним стиховима Божанствене комедије. Оне су имале уметнички значај, јер су поставиле стандарде готског имагинаријума, који су и данас присутни у графици. За ове илустрације награђен је Легијом части.

Уследила је илустрација Сервантесовог Дон Кихота. Цртеж витеза и његовог верног сапутника постаје опште препознатљив и утиче на генерације читаоца, уметника и филмских режисера приликом тумачења и репродукције овог дела. Осликао је и чувеног *Гаврана* Едгар Алан Поа, као и књиге Балзака, Реблеа и Бајрона.

Једну од најпознатијих серија илустрација урадио је за француско издање Светог писма 1865. године. Имала је толики значај да је сада позната као *Дореова Библија*. Збирка од двестачетрдесетједног дрвореза красила је ново луксузно издање Библије на француском језику, а слике су доживеле невероватан успех широм света. До данашњег дана су небројано пута коришћене, а њихов утицај на визуелну уметност и популарну културу је тешко измерити.

Доре је читавог живота гајио љубав према сликању сцена из Библије, тако да је за његово уметничко биће ово био огроман изазов и божанствена награда. Како описује његов биограф Џоана Ричардсон, осликавање библијских мотива му је дало прилику да овековечи свој таленат и склоност ка драматичним приказима које прожима мистерија, недореченост и сценографија као из снова. Његове визије Вавилонске куле, мрачног Египта, Самсонове смрти одишу суровом реалношћу и маштовитим халуцинацијама у исто време. Илустрације Старог завета осликавају суштину *іневної Боїа*, па су сцене често бруталне, сирове и набијене тензијом. Са друге стране, оне удишу и дух времена у којем су створене па су жене и анђели “викторијански”, а деца приказана мудро и стармало, како је било уобичајено за то време.

Детаљно дочаране приче и живописност актера приписују се техници киароскуро, односно игри светлости и сенке која је била популарна у сликарству. Правећи драматичан контраст између светлости и таме, графичар даје илустрацијама апокалиптичан привид, а слике делују вишедимензионално. Његов стил је сиров и вишеслојан у исто време, а једноставна реалност коју је приказивао често је била на мети критика као *сувише искрена* за то доба.

Илустровање Библије донело му је велики финансијски успех, након чега је уследила изложба у Лондону и отварање *Доре галерије* у Бонд улици. У каснијим годинама се више посветио сликарству. Међутим, критичари су његове слике означавали као *којије графика*, те Француска јавност никада није успела да га прихвати као било шта друго осим илустратора.

Самоуки геније је често био критикован због једног од показатеља његовог великог талента – а то је да никада није користио моделе. Никада за живота није сликао оно што је видео, већ искључиво само шта је замишљао. Иако га историчари уметности постављају међу романтичаре, он је у својим делима увек био на граници са реализмом. Доре је по природи био скроман и марљив, а у уметности ће остати упамћен по невероватном утицају који је имао на развој графике. Његови радови и дан данас изазивају дивљење читаоца класичних дела која су украшена његовим илустрацијама, али и уметничке јавности за коју остаје непресушан извор надахнућа и инспирације.

Реч издавача

СТАРИ ЗАВЈЕТ

У почетку створи Бог небо и земљу.

2. А земља бјеше без обличја и пуста, и бјеше тама над безданом; и дух Божји дизаше се над водом.

3. И рече Бог: нека буде свјетлост. И би свјетлост.

4. И видје Бог свјетлост да је добра; и растави Бог свјетлост од таме.

5. И свјетлост назва Бог дан, а таму назва ноћ. И би вече и би јутро, дан први.

6. Потом рече Бог: нека буде свод посред воде; да раставља воду од воде.

7. И створи Бог свод, и растави воду под сводом од воде над сводом; и би тако.

8. А свод назва Бог небо. И би вече и би јутро, дан други.

9. Потом рече Бог: нека се сабере вода што је под небом на једно мјесто, и нека се покаже сухо. И би тако.

10. И сухо назва Бог земља, а зборишта водена назва мора; и видје Бог да је добро.

11. Опет рече Бог: нека пусти земља из себе траву, биље, што носи сјеме, и дрво родно, које рађа род по својим врстама, у којем ће бити сјеме његово на земљи. И би тако.

12. И пусти земља из себе траву, биље, што носи сјеме по својим врстама, и дрво, које рађа род, у којем је сјеме његово по његовијем врстама. И видје Бог да је добро.

13. И би вече и би јутро, дан трећи.

14. Потом рече Бог: нека буду видјела на своду небеском, да дијеле дан и ноћ, да буду знаци временима и данима и годинама.

15. И нека свијетле на своду небеском, да обасјавају земљу. И би тако.

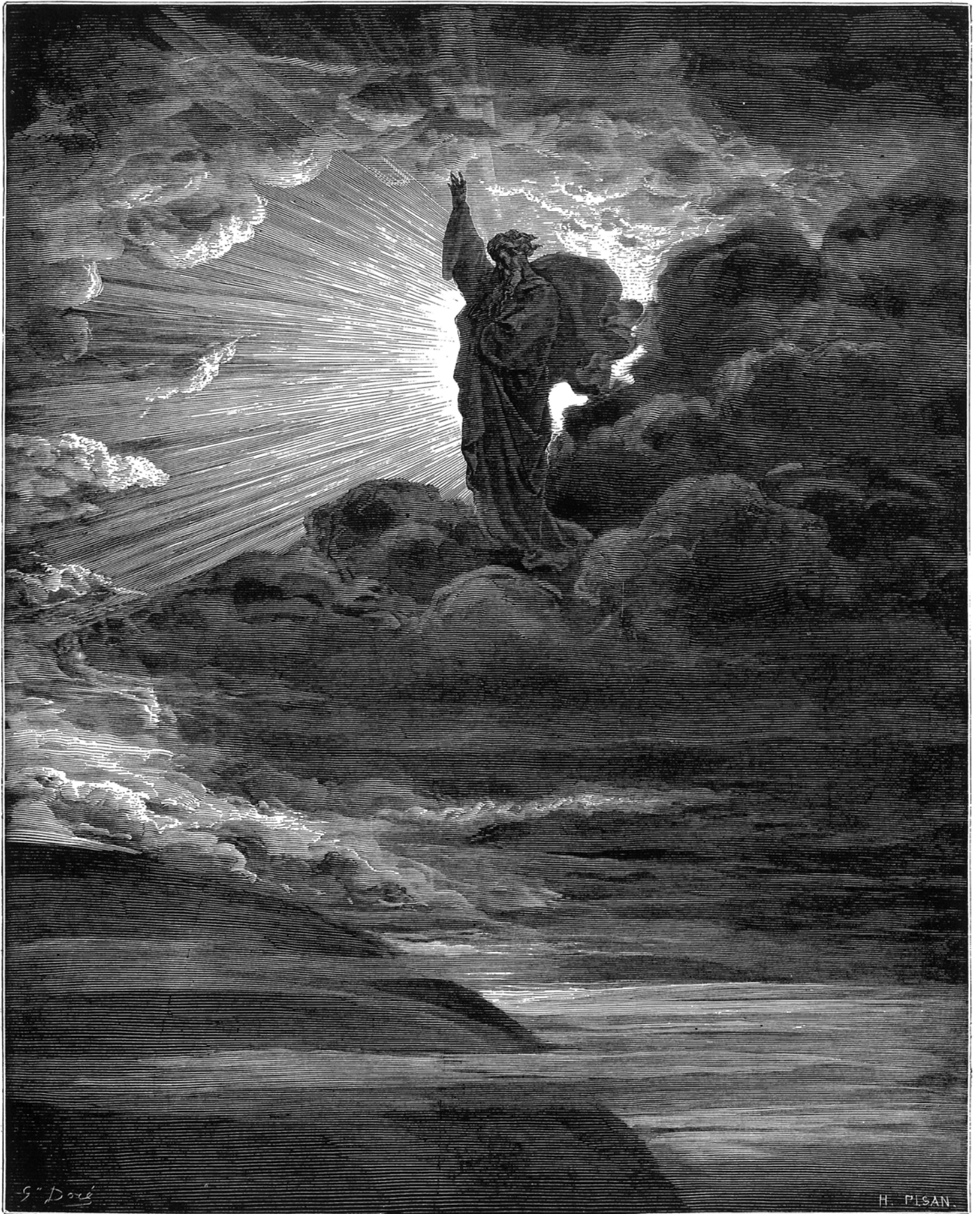
16. И створи Бог два видјела велика: видјело веће да управља даном, и видјело мање да управља ноћу; и звијезде.

17. И постави их Бог на своду небеском да обасјавају земљу.

18. И да управљају даном и ноћу, и да дијеле свјетлост од таме. И видје Бог да је добро.

Постање 1,1-18

НЕКА БУДЕ СВЕТЛОСТ

S. Dore

H. PISAN.

Иузевши Господ Бог човјека намјести га у врту Едемском, да га ради и да га чува.

16. И запријети Господ Бог човјеку говорећи: једи слободно са свакога дрвета у врту.

17. Али с дрвета од знања добра и зла, с њега не једи; јер у који дан окусиш с њега, умријећеш.

18. И рече Господ Бог: није добро да је човјек сам; да му начиним друга према њему.

19. Јер Господ Бог створи од земље све звијери пољске и све птице небеске, и доведе к Адаму да види како ће коју назвати, па како Адам назове коју животињу онако да јој буде име;

20. И Адам надједе име сваком жи-

винчету и свакој птици небеској и свакој звијери пољској; али се не нађе Адаму друг према њему.

21. И Господ Бог пусти тврд сан на Адама, те заспа; па му узе једно ребро, и мјесто попуни месом;

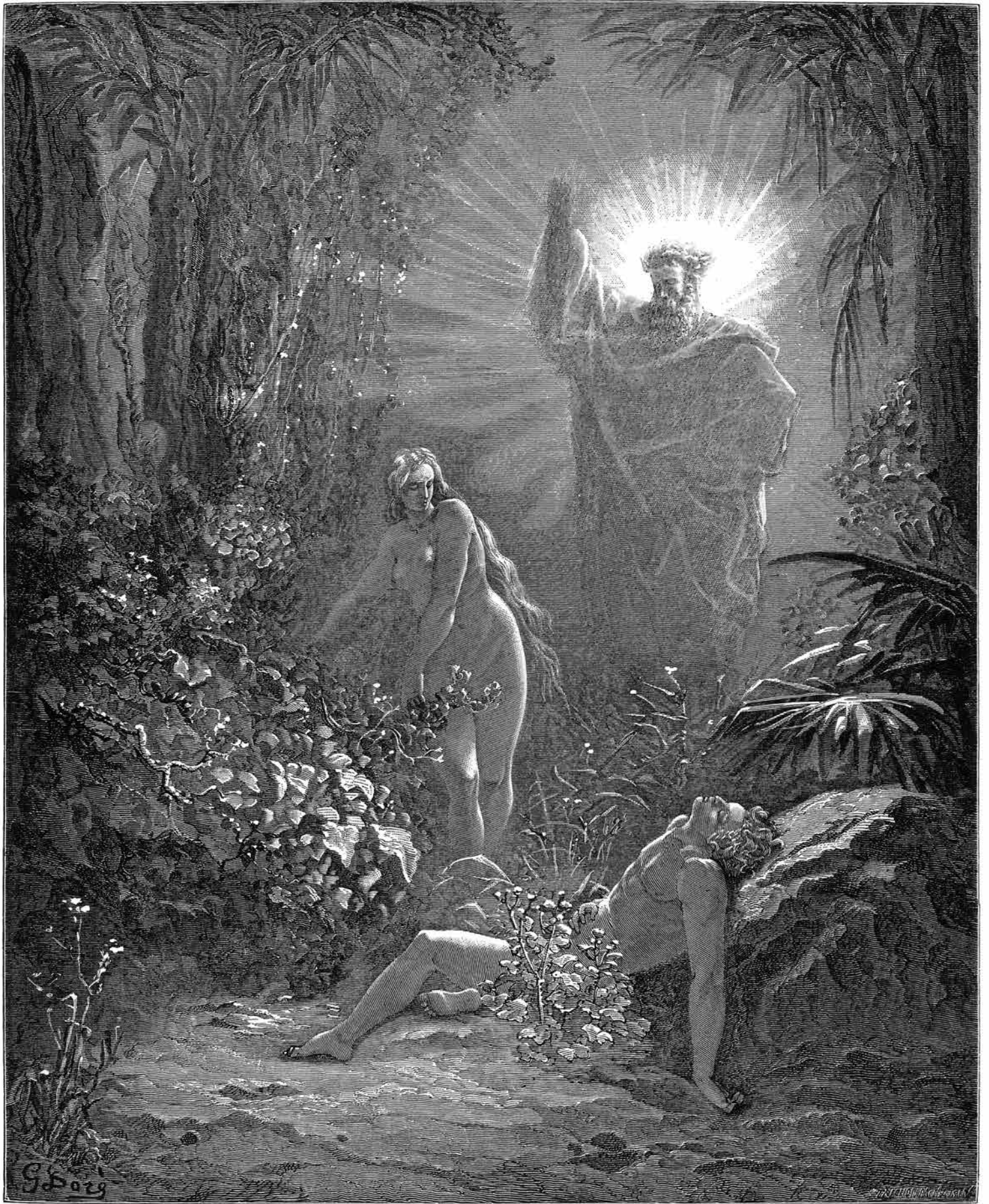
22. И Господ Бог створи жену од ребра, које узе Адаму, и доведе је к Адаму.

23. А Адам рече: сада ето кост од мојих кости. и тијело од мојега тијела. Нека јој буде име човјечица, јер је узета од човјека.

24. Зато ће оставити човјек оца својега и матер своју, и прилијепиће се к жени својој, и биће двоје једно тијело.

25. А бјеху обоје голи, Адам и жена му, и не бјеше их срамота.

Постање 2,15-25
СТВАРАЊЕ ЕВЕ

А Господ Бог викну Адама и рече му: гдје си?

10. А он рече: чух глас твој у врту, па се поплаших, јер сам го, те се сакрих.

11. А Бог рече: ко ти каза да си го? Да нијеси јео с онога дрвета што сам ти забранио да не једеш с њега?

12. А Адам рече: жена коју си удружио са мном, она ми даде с дрвета, те једох.

13. А Господ Бог рече жени: зашто си то учинила? А жена одговори: змија ме превари, те једох.

14. Тада рече Господ Бог змији: кад си то учинила, да си проклета мимо свако живинче и мимо све звијери пољске; на трбуху да се вучеш и прах да једеш до својега вијека.

15. И још међем непријатељство између тебе и жене и између сјемева твојега и сјемева њезина; оно ће ти на главу стајати а ти ћеш га у пету уједати.

16. А жени рече: теби ћу много муке задати кад затрудниш, с мукама ћеш дјецу рађати, и воља ће твоја стајати под влашћу мужа твојега, и он ће ти бити господар.

17. Па онда рече Адаму: што си по-

слушао жену и окусио с дрвета с којег сам ти забранио рекавши да не једеш с њега, земља да је проклета с тебе; с муком ћеш се од ње хранити до својега вијека;

18. Трње и коров ће ти рађати, а ти ћеш јести зеље пољско;

19. Са знојем лица својега јешћеш хљеб, докле се не вратиш у земљу од које си узет; јер си прах и у прах ћеш се вратити.

20. И Адам надједе жени својој име Јева, зато што је она мати свјема живима.

21. И начини Господ Бог Адаму и жени његовој хаљине од коже, и обуче их у њих.

22. И рече Господ Бог: ето, човјек поста као један од нас знајући што је добро што ли зло; али сада да не пружи руке своје и узбере и с дрвета од живота, и окуси, те до вијека живи.

23. И Господ Бог изагна га из врта Едемскога да ради земљу, од које би узет;

24. И изагнав човјека постави пред вртом Едемским херувима с пламенијем мачем, који се вијаше и тамо и амо, да чува пут ка дрвету од живота.

Постање 3, 9-24

ИЗГОН АДАМА И ЕВЕ

G. Doré

H. PISAN.